

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Privilegiorum Regularivm In Commvni

Pedro <de los Angeles>

Coloniæ Agrippinæ, 1681

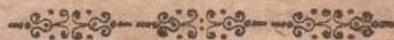
Punctum II. De privilegio Regularium exemptionis à solutione decimarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61715)

ri, ut eum remittat intra 20. horas ad Superiorem Ecclesiasticum, per l. capite. ff. ad legem Juliam, de Adulteris. Sed hoc quando (ut diximus) est periculum fugæ, & delictum est ex gravibus, & scandalosis, ut in simili tradit Concilium Tridentinum sess. 2. §. de Regularibus, cap. 6. ibi: *Et in atrocioribus delictis depositionem, vel degradationem requirentibus, ubi de fuga timetur, ne judicium elidatur, & ideo opus sit personali detentione, &c.* Quod in præfenti tenent Pellizzar. numer. 11. Barbol. de officio, & potestate Episcop. allegat. 105. numer. 64. Diana 3. parte. tractatu 2. resolut. 132. Zespedes dub. 238. numer. 2. Portel, casu 19. Peyrin. tom. 1. Constitut. 2. Sixti IV. §. 11. numer. 62. & 63. Sanchez tom. 2. consil. cap. 9. dub. 2. numer. 31. Lezana tom. 1. cap. 16. numer. 26. & tom. 3. verbo delinquens Regularis, numer. 2. §. Sed talis detentio, ut diximus, solum potest fieri ad effectum, ut impediatur fuga, & reus sine mora ad Regularem Prælatum remittatur, non autem intentari per modum pœnæ, supplicii, aut vexationis; & si de mandato Episcopi in carcere vexetur, incurret Episcopus in Canonis excommunicationem; nam in quadam declaratione Cardinalium, quam adducit Bellarminus ad caput 14. sessione 25. Concilii, sic dicitur: *Episcopus non potest Regularem delinquentem incarcerare; sed solum instare apud Superiorem pro pœna.* §. In delictis verò, quæ gravia non sunt, neque scandalosa, etiam non potest Episcopus Regularem delinquentem incarcerare; sed debet illi sufficere, quòd Religio-

sus promittat, vel fidejussorem de pro se spondentem, quod ad Superiorem ibit, & illi præsentabitur; si vero cum hoc minimè contentus, eum in carcerem tradat, aut violentè detinere, incurret excommunicationem Canonis; quemadmodum illam incurret excedendo in captura subditi clerici, ut bene Glossa cap. si clericos. verb. excedat de sentent. excommunic. in 6. sic citati.

PUNCTUM II.

De privilegio Regularium exemptionis à solutione decimarum.

§ 2. **A**Ntequam privilegium hoc explicemus, quod plurimas lites inter Regulares, & Episcopos, necnon Regulares & Parochos excitavit; prius breviter aliqua circa obligationem decimas solvendi attingemus: ut maneat obiter quintum Ecclesiæ præceptum explicatum. Quare hoc punctum triplici §. dividemus. In primo obligationem solutionis decimarum à fidelibus præstandæ proponemus. In secundo, quòd ex jure communi privilegium comperat regularibus. In tertio, de specialibus extra corpus juris privilegiis repertis, agemus.

§. I.

Quotuplex sit decima, quo jure debeatur, ex quibus rebus, quibus, in quo loco, & à quibus sit solvenda?

Decima prædialis, personalis, & mixta explicatur.

Decima, illa pars fructuum prædialis, quæ ad sustentationem ministrorum Ecclesiæ à fidelibus solvenda est. Quæ decima dicitur, quia decima pars ex fructibus, vel industriis solvenda. Communiter decima dividitur trifariam. Nam prima dicitur *prædialis*, illa scilicet, quæ ex fructibus, vel proventibus prædiorum, agrorum, montium, arborum, piscinarum, molendinorum, &c. accipitur. Alia est *personalis*, quæ accipitur ex fructibus, vel proventibus, ex industria personæ ortis, ut ex negotiatione, mercatura, piscatione, venatione, arte, scientia, bello, &c. Tertia est *mixta* ex prædiali, & personali, quæ ex fructibus partim ex industria, partim ex prædiis dimanat: ut ex fœtura animalium, & ex eorum proventibus; ut ex lana, lacte, caseo, butyro, &c. quia tales fructus tam ex pascuis, quam ex animalibus, interveniente hominum industria, in eorum sustentatione, & conservatione proficiuntur. *Lezana tom. 3. verb. decima, n. 1. Lessius lib. 2. cap. 39. dub. 3. num. 12. Palaus tom. 2. tract. 10. disputat. unic. punct. 1. n. 2. Tambur. tom. 1. disp. 15. q. 16. n. 1.* Quare nomine decimæ in præsentem est omnium horum bono-

rum licitè quæstorum decima pars Deo data, sive ipsius ministris ex divina institutione debita.

§ 3. Hujusmodi ergo decimæ sive personales, sive prædiales, sive mixtæ; partim ex jure divino, partim ex jure humano positivo sunt debite ministris Ecclesiæ pro illorum sustentatione, ut inquit D. Thomas 2. 2. *quest. 87. art. 1. in corp.* Est quidem ex jure divino naturali debitum, ut illis congruam sustentationem impertiamur, qui in spiritualibus nobis inserviunt: jus enim naturæ dicitur, quod sicut Ecclesiæ ministri populo spiritualia præbent: sic populus illis pro sustentatione corporali necessaria minister, 1. *ad Corinthios 9. Si nos vobis spiritualia seminamus, magnum est si nos carnalia vestra metamus.* Est partim ex jure Ecclesiastico, nimirum designatio illius quotæ, quod sit decima pars, non octava, non alia; hoc enim non est de jure divino in nova lege Christi: licet namque ex jure divino in veteri lege solvenda esset decima Levitic. 27. Malachiæ 3. *Inferre omnem decimationem in horreum meum, ut sit cibus in domo mea.* Hoc tamen cum esset præceptum judiciale, ut inquit D. Thom. 1. 2. *q. 104. art. 3.* adveniente Christo Domino, seu post promulgationem legis Christi, quoad obligationem cessavit: quamvis ad imitationem eorum, quæ tunc a deo rationabiliter præcepta erant, aliqua nunc in Ecclesia præcipiuntur. *Judicialia verò* (inquit D. Thom. 2. 2. *quest. 87. art. 1. in corp.*) *& si non obligent tempore gratiæ, tamen possunt ob-*

observari absque peccato, & ad eorum observantiam aliqui obligantur, si statuatur auctoritate illorum, quorum est condere legem: hoc modo Ecclesia decimas solvendas precipit, Toto titulo de decimis, & in decret. causa 16. quæst. 1. & in Tridentin. sessione 25. cap. 12. & aliis juribus. Et rationem etiam optimam tradit D. Thomas, cur talis quantitas sit ab Ecclesia assignata pro sustentatione ministrorum, sic: Ita etiam determinatio decima partis solvenda, est auctoritate Ecclesia tempore nova legis instituta secundum quamdam humanitatem; ut scilicet non minus populus nova legis ministris novi Testamenti exhiberet, quam populus veteris legis ministris veteris testamenti exhibebat. Et sic decimarum solutionem quoad designationem talis quantitatis solum esse ex jure positivo Ecclesiastico docent Sotus libro 9. de justitia, quæstione 4. articulo 1. Covarr. libro 1. variar. capite 17. in princip. Suarez de Relig. tractatu 2. libro 1. capite 10. numero 3. Bonac. de Quinto Eccles. præcept. disputatione unica. puncto 1. numero 3. Fagundes de 5. Eccles. præcept. libro 1. capite 1. numero 3. Tambur. Lezana, Palau, Lessius locis citatis.

Pontifex aliquos eximere potest à decimarum solutione,

54. Ex quo sequitur primò Pontificem ex sua absoluta potestate, posse, quem voluerit ab obligatione solvendi decimas eximere, relicta congrua pro ministris sustentatione; quia in hoc juri divino non derogat, quod tantum est debita ministrorum sustentatio: sed solum juri Ecclesiastico, quod optime ex justa causa abrogare potest, cum tota ejus vis, ab il-

lius voluntate dependeat. Barbosa de jure Ecclesiast. lib. 3. cap. 26. §. 3. numer. 12. & 13. Hieronym. in Politic. regul. tract. 8. difficult. 3. dub. 3. punct. 4. numer. 4. Trullench lib. 3. in decalog. cap. 3. dub. 11. numer. 5. Azor. lib. 7. cap. 37. quæst. 6. §. His positis, & omnes excepta Glossa in cap. decimas 16. quæst. 1. quæ ferè ab omnibus rejicitur. Unde immerito nonnulli parochi parum litterati obmurmurant, quòd Pontifex talem exemptionem Regularibus concesserit: sed deberent attendere, quòd si decimæ solvi debent ministris Ecclesie pro labore quem impendunt in administratione spiritualium, & Religiosi etiam hoc munus exercent, rectè operati sunt Pontifices illas remittendo Religiosis, ut ait Rebuffus tractatu de decim. quæstione 1. numero 103. & Tambur. tomo 1. disputatione 15. quæstione 18. numero 30. Eo vel maxime, quia ut rectè docent Suarius tomo 1. de Relig. tractatu 2. libro 1. capite 14. numer. 13. N. Lezana tom. 3. verb. decima, num. 5. per hoc privilegium non immutatur generalis ratio, & quasi adæquatus finis, & per se intentus in decimis, qui est Divinus cultus, & sustentatio ministrorum Dei, ac pauperum; sed immutatur particulare jus applicandi hanc partem decimarum huic Ecclesie, vel illi; his personis, vel illis. § Alius autem præter Summum Pontificem nec dispensare in solutione decimarum, nec aliquem ab hac obligatione eximere, aut alteri, quam ei, cui de jure debentur applicare potest: quia hoc ex jure communi, & Pontificio habetur, in quo

Prælati inferiores dispensare non valent. Fagundez *capite 4. numero 6. in fine.* Suarez *numero 8.* Palaus *sup. num. 2.* Unde quamvis in Concilio Tridentino *sess. 21. capite 5. 6. & 7.* concedatur Episcopis, ut Sedis Apostolicæ delegatis posse decimas uni debitas, alteri loco applicare, unire beneficia, vel unita dissolvere pro numerositate populi, & novos clericos assignare, quibus decimæ dentur proportionatè ad suum ministerium; hæc tamen non est relaxatio juris, sed debita decimarum administratio: & hanc non jure ordinario, sed ut Sedis Apostolicæ delegati facere possunt Episcopi.

Consuetudine, & præscriptione, quomodo possunt aliqui eximi à decimis solvendis.

§ 5. Sequitur secundò posse aliquem, vel aliquos consuetudine eximi à solutione decimarum, dummodo Ecclesiæ ministris congrua sustentatio relinquatur, quæ ex jure divino debetur, contra quod nulla potest prævalere consuetudo. Ratio est, quia solutio decimarum supposita congruâ sustentatione ministri præstanda est ex jure Ecclesiastico, quod consuetudine abrogari potest, ut diximus *som. 3. tract. 11. de legib. cap. 6. num. 3.* ad quam consuetudinem inducendam huic legi derogantem sufficit quadraginta annorum absque interruptione continuatio, etiam si mala fide, & absque titulo probabili sit introducta. Nam licet ad præscriptionem dominium transferentem, titulus & bona fides requiratur; non tamen ad consuetudinem legem abrogantem: etiam si primi illius introductores peccaverint. Ita docent excitato Covarr. *lib. 1. variar. cap. 17. num.*

8. §. 10. Lessius *lib. 1. cap. 17. num. 16.* Palaus *tom. 2. tract. 10. disputat. unic. punct. 4. num. 6.* § Eriam præscriptio potest aliquem à solutione decimarum eximere, dummodo cum probabili titulo, & bona fide per quadraginta annos possideat jus non solvendi, juxta à nobis dicta *tract. 12. cap. 2. num. 9.* quia per præscriptionem, legis tempore diffinito, transfertur jus, & dominium ab uno in alium, *leg. nunc. Cod. de usucapion.* Ad præscriptionem autem absque titulo, requiritur tempus hominum memoriam excedens, *cap. audistis, de prescription. cap. 3. de consuetud. in 6.* quia semper jus tali præscriptioni resistit, *cap. 1. de prescription.* & sic semper præsumitur mala fides, nisi tempus transierit immemorabile, quod ubi Antecessores in possessione rei exegerint, non potest præsumi eos absque aliquo justo titulo rem possedisse: Covarr. *nu. 8. & 10.* Lessius *dub. 5. num. 26.* Tambur. *de jure Abbatum, tomo primo, disputatione 15. quest. 18. nu. 56.* Suarez *cap. 13. numero primo, Guierrez Canon quest. libro secundo, cap. 21. num. 65.* Palaus *part. 5. numero primo.* § Unde fit consuetudinem præcipuè locum habere circa decimarum circumstantias: nimirum ut solvantur ex his rebus, non ex illis, hac mensura, hoc tempore, hoc loco, huic Ecclesiæ, non illi. Si enim consuetudo legem decimarum potest abrogare manente congrua ministrorum sustentatione, multo magis circa dictas circumstantias mutandas vel alterandas poterit vim habere. D. Thomas 2. 2. *questione 87. articulo 2.*
Ad

ad 3. Suarez cap. 12. num. 15. Palau
num. 4. § Potest etiam per composi-
tionem, transactionem, vel commu-
tationem, obligatio solvendi decimas
suspendi, dummodo Authoritate Pō-
tificis id fiat, si per multum tempus
facienda est. Non tamen potest talis
compositio fieri inter Laicos, & Cle-
ricos de futuris decimis in perpetuū,
vel ad longum tempus: quia esset
quasi quædam alienatio bonorum
Ecclesiæ. Sed sufficit autoritas Epi-
scopi, quando compositio fit inter
unam & aliam Ecclesiam *ex cap. Ex
multiplici, de decimis, cap. Veniens, de
transactionibus*, & ibi Panormitan.
Fagundez in 5. Eccles. præcepto, libro
tertio, capite secundo, numero 18. Re-
buff. in tractatu de decimis, parte se-
cunda, numero 16. Palau numero 5.
at compositio de decimis jam debi-
tis potest fieri à quolibet particulari,
qui sicut eas remittere potest libera-
liter, & ut solutas habere, ita etiam
de iis inire compositionem. Bona-
cin. *disputatione ultima, de 5. Ecclesia
præcepto questione unica, puncto quinto,*
num. 3.

Ex om-
nibus,
quæ lici-
tè homo
potest
acquire-
re, deci-
mæ de-
bentur.

§ 6. Sed inquires primò ex quibus
rebus personales decimæ debentur?
§ Responderetur, quod ex omnibus,
quæ homo licitè potest acquirere,
*Ex cap. transmissa, de decimis, cap. non
est, eodem titulo, & probat D. Thomas
2. 2. questione 87. articulo secundo.*
Unde de venatione, de negotiatio-
ne, de qualibet arte, de ipsa etiam mi-
lizia debentur decimæ, nimirum de-
cima pars prædæ, & negotiationis, &
cujuslibet alterius justî lucri propria
industria ac labore acquisiti: deductis

tamen expensis, juxta *cap. Pastorales,
de decimis*. Ubi Pontifex in nego-ia-
tione concedit, ut possint expensæ
deduci prius, quam decimæ solvan-
tur ex lucro: quamvis juxta *cap. non
est, eod. tit.* ex fructibus prædialibus, &
mixtis non sint deducendæ expensæ,
sed ex omnibus fructibus decimæ in-
tegrè solvi debent, docet D. Thom.
loco cit., ad 4. ut postea dicemus, ratio
esse potest: quia in negotiatione ope-
ratur manus Domini: in fructibus
autem operatur manus Dei: ob id-
que donum Dei meritò appellantur.
Præterquam quod non dicitur lu-
crum nisi id quod deductis expensis
manet: at omnia, quæ ex terra nas-
cuntur, fructus terræ nuncupantur.
§ Sed hæc ex jure communi procedunt,
quod in omni fere regno, ac
Provincia sic abrogatum contraria
consuetudine, aut præscriptione vi-
dimus; ut nullibi ferè decimæ perso-
nales sint in usu: quare in hac parte,
consulenda est consuetudo legitimè
introducenda, & jam stabilita, & secun-
dum illam agendum, ut inquit Pa-
normitan. in *cap. Cum homines, de De-
cimis, num. 5. in fin.* Valent. *tomo ter-
tio, disputatione 6. quest. 5. punct. 3. in
fine.* Palau *tomo secundo, tractatu 10.
disputatione unica, puncto 6. in fine.* &
passim Doctores. Unde dixit Divus
Thomas *questione 87. articulo secun-
do, in corp.* & ideo in nova lege tenentur
homines ad decimas personales, secun-
dum consuetudinem patriæ, & indigen-
tiam ministrorum. Unde Augustinus
dicit, & habetur *16. questione 1. cap.
decima: de militia, de negotio, & artificio
redde decimas.*

Ex quibus rebus prædiales decimæ debeantur.

57. Inquires secundò: ex quibus rebus prædialibus, aut mixtis decimæ solvendæ sint? Respondetur, quòd ex omnibus fructibus, & proventibus rerum mobilium, & non mobilium, nisi aliud ex consuetudine sit introductum, *cap. tua nobis, cap. non est, cap. nuntios, de decimis, & probat Divus Thomas questione 87. articulo secundo*, quia omnium rerum Deus author, & productor est, & sic ut talis debet recognosci, omnium decimarum oblatione. Unde non solum ex tritico, sed etiam ex palea decima debetur; quia palea inter fructus terræ computatur. Fagundez 5. *præcept. Eccles. cap. 4. numero secundo*. Suarez *capite trigésimo quarto, numero secundo*, Azor libro septimo, *capite 35. questione nona*, & ex omnibus fructibus arborum, & oleis, & leguminibus, *cap. ex multiplici, de decimis*. Excipiuntur minuta olera, quæ ex hortis colliguntur: *Quia nunc de huiusmodi minutis rebus non tenentur homines decimas dare, nisi forte propter consuetudinem patriæ*, inquit Divus Thomas *loco citato, ad 3. S. o. libro 9. de iusticia, questione 4. articulo secundo ad 3.* Ex molendinorum, etiam ad ventum, proventibus decimæ debentur, quia absolute sunt rei fructus, ut habetur *cap. pervenit, cap. Pastoralis, capite ex transmissa, de decimis*. Et ex locatione domus, aut furni, aut lacus, aut prati, aut alterius cuiusvis rei, *cap. commissum, cap. pastoralis, eodem titul. & à fortiori ex ipsa herba in fasciculos colligata, ut vendatur, & ex arboribus nemorum si excidantur, non verò ex*

herba quando ad pascenda animalia colligitur, vel cum ea in pratis animalia pascuntur: quia jam ex ipsis animalibus decimatur. Suarez, Azor. Palau, *locus citatus*. Ex foetura autem animalium decima debetur, ut patet: & de fructibus, & proventibus ab eis provenientibus: ut sunt caseus, lac, butyrum, mel, cera ex apibus, *cap. quicumque, cap. omnes 16. questione septima, cap. nuntios, de decimis*.

58. Ex omnibus dictis fructibus integris, antequam ex eis pensiones, expensæ, aut tributa deducantur, decimæ solvendæ sunt, *cap. cum non sit, cap. tua nobis, cap. non est, cap. Pastoralis, de decimis*. Unde dicit Divus Thomas 2. 2. *questione 87. articulo secundo, ad quartum*, debentur autem decima de fructibus terræ, in quantum proveniunt ex divino munere, & ideo non debent prius deduci tributa, & pretium operariorum, quam solvantur decima; sed ante omnia debent decima solvi ex integris fructibus. Lessius *capite 39. dubio 3. numero 16.* Fagundez libro primo, *capite 4. numero sexto, Bonacini. supra questione quinta, puncto 3. in fine*. Cæterum cum decima pars debita sit ex omnibus integris fructibus; quorum aliqui optimi sunt, alii deteriores; nec tenentur homines meliores eligere, nec possunt deteriores dare; sed bona fide ex mediocribus tribuere debent: alias qui decimas Ecclesiæ solveret ex fructibus notabiliter deterioribus, & contra iustitiam, & Religionem mortaliter peccaret: obnoxiusque restitutioni maneret, &

Neque ex melioribus, nec deterioribus fructibus decimæ sunt solvendæ; sed et mediocribus

& pœnas impositas pro fraudatori-
bus decimarum incurreret. Sylvester
verb. decima, § 5. numero tertio, Bona-
cina num. 16. Fagundez numero septi-
mo, Palau punct. 8. numero secundo.
§ Quomocumque autem agri col-
lantur, sive per propriam personam,
sive per colonos, ex fructibus integris
decima debetur, illa tamen à domi-
no soluta, nec servus, nec colonus ex
re sibi contingente debet solvere :
alias bis ex eadem re decima solvere-
tur. Quare si dominus agri omnes
ejus fructus pro pretio sibi dato ces-
sit semper, hoc intelligitur de omni-
bus exclusa decima, quia hæc debe-
tur Ecclesiæ : & sic in conductione
fructuum intrare non potest, nec ra-
tione illius potest conductor pre-
tium offerre Domino agri. Sotus lib.
8. de just. questione 4. art. 2. Suarez lib.
1. cap. 35. num. 7. & 14. § Sed notat D.
Thomas artic. 2. ad 4. Quod de his, qua
furis, & rapina tolluntur, ille, à quo auf-
feruntur, decimas solvere non tenetur,
antequam recuperet; nisi forte propter
culpam, & negligentiam suam, damnum
incurrerit: quia ex hoc Ecclesia non debet
damnificari. Si verò vendat triticum non
decimatum, potest Eccl. sia decimas exi-
gere, Ecclesiæ debitas, & ab emptore, quia
habet rem Ecclesiæ debitam, & à vendi-
tore, qua quantum est de se Ecclesiam de-
fraudavit, uno tamen solvente alius non
tenetur.

Reges 59. Inquires tertio, quæ personæ
decimas debeant decimas solvere. § Respon-
solvere detur omnes fideles baptizatos, nisi
tenen- aliàs sint exempti, cap. transmissa, de
tur, non decimis, cap. à nobis, cap. tua nos, eodem
pauperes titulo, & tenet D. Thomas questione

87. articulo primo, & quarto. Unde
etiam Principes, Imperatores, & Re-
ges, ab hac obligatione exempti non
sunt: quia etiam Reges sunt subditi
Ecclesiæ Pastoribus, ab eisque reci-
piunt Sacramenta: & quo plura à
Deo receperunt, eo magis obligantur
ad ea, quæ ad cultum Dei ordinan-
tur. Quod præclare dixit lex Regia
Hispaniæ 1. partit. titul. 20. leg. 2. ubi
dicitur: *Tenudos son todos los homes del
mundo de dar diezmos à Dios, è major
mente los Christianos, porque ellos tienen
la Ley verdadera, è son mas allegados à
Dios, que todas las otras gentes. Eporende
no se pueden escusar los Emperadores, nin
los Reyes, nin ningun otro home poderoso:
ca quanto mas poderosos, è mas honrra-
dos fuerent, mas tenudos son de lo dar,
conociendo que la honrra è el poder que
han, todo les viene de Dios. Sic piissima
lex, & ibi Gregorius Lopez, Rebuffi,
questione 5. de decimis, num. 26. & qua-
stione 8. num. 27. Moneta de decim. cap.
5. num. 26. Barbol. libro tertio, de jure
Eccles. cap. 26. § 3. num. 2. § Pauperes
autem, qui sunt in extrema necessi-
tate, excusantur à solutione decima-
rum ob inopiam: quod si ad fortu-
nam meliorem deveniant, non ob id
decimas non solutas tenentur restitu-
ere: quia nec ratione injustitiæ, ac ju-
ris, ad eam tenentur restitutionem,
ut constat: nec ratione rei alienæ con-
sumptæ, quia in extrema necessitate
omnia sunt communia, & fiunt pro-
pria apprehendentis, quemadmo-
dum de furrupiente in extrema neces-
sitate diximus tomo tertio, tractatu 13.
de restitut. cap. 5. numero tertio, & te-
nent Soto libro quarto, de justitia, qua-*

extremā
necessi-
tate la-
borantes

fione 7. artic. 1. ad 4. Sayr. lib. 10. tra-
 ctatu 15. num. 12. & 14. Sylvester verb
 restituit. 5. num. 4. Diana parte quinta,
 tractatu 8. resoluit. 8. & 9. & loquendo
 in casu nostro de decimis, Suarez
 tomo primo, de relig. tractatu 2. libro pri-
 mo, cap. 16. num. 17. Palau punct. 11.
 num. 2. Laym. libro quarto. tract. 6. cap.
 3. num. 6. Raphael à Torre 2. 2. qua-
 stione 87. art. 4. dif. 3. num. 3. § Imo
 non solum pauperes qui sunt in ex-
 trema necessitate, aut quasi extrema
 à solutione decimarum excusantur;
 sed illi etiam qui gravi necessitate la-
 borant; eo quod non habeant neces-
 saria ad suam, & suorum congruam
 sustentationem: quia solutio debiti,
 ex justo titulo contracti optime dif-
 ferri potest ob gravem necessitatem,
 vel inopiam debitoris: sicut de illo,
 qui ex mutuo, vel alio modo debet,
 & solvere non potest, nisi cum gravi
 incommodo, diximus loco citato. Sed
 in hoc casu, quo ob necessitatem gra-
 vem decimas non solvunt, illas, quas
 tempore necessitatis prætermiserunt,
 integre reddere, & restituere tenentur,
 cum ad meliorem fortunam de-
 veniunt, & talis solutionis pro tem-
 pore, quo absque gravi incommodo
 possunt, propositum habere tenentur:
 quia in gravi tantum necessitate,
 quæ non sit extrema, non fiunt bona
 communia: & sic quæ ex alieno in ea
 necessitate consumuntur, non con-
 sumuntur ut propria, sed ut aliena: &
 sic ratione rei alienæ consumptæ ad
 restitutionem prædicti obligantur.
 Suarez cap. 16. num. 18. versu, In hoc ve-
 ro casu, Filliuc. tractatu 27. secunda
 parte, cap. 8. quest. 3. n. 166, Torre su-

pra disputatione 3. num. 3. Laym. lib. 4.
 tractatu 6. cap. 3. num. 6. Palau punct.
 11. num. 2. Trullench. lib. 3. in decalog.
 cap. 3. dub. 10. num. 9. & alij.

60. Ex iure communi omnes cle-
 rici, sive Religiosi, sive sæculares, qui Clerici
 parochi non sunt, decimas solvere decimas
 tenentur, cap. 2. cap. Nuper, cap. ex par-
 te, de decim. Sed non ex bonis Ecclesi-
 asticis, seu quæ pertinent ad Eccle-
 siam; sed ex fructibus hæreditariis,
 quæ sibi titulo patrimonij, legati, do-
 nationis vel alio modo proveniunt:
 quia etiam clerici debent à parocho
 Sacramenta recipere, quæ est ratio,
 quare sæculares decimas solvere te-
 neantur. Unde dixit D. Thom. 2. 2.
 quaestione 87. art. 4. in corp. Unde tales
 clerici in quantum clerici sunt, id est in
 quantum habent Ecclesiasticas possessio-
 nes, decimas solvere non tenentur. Ex alia
 vero causa, scilicet propter hoc quod pos-
 sident proprio jure, vel ex successione pa-
 rentum, vel ex emptione, vel quocumque
 hujusmodi modo sunt ad decimas solven-
 das obligati. Quod tenent Aragon ibi,
 Torre disputatione 6. numero 11. Mol-
 fel. tractatu 6. capite quarto, numero 38.
 Covarr. lib. 1. variar. cap. 17. num. 8. Pa-
 laus punct. 11. num. 3. Sotus lib. 9. qua-
 stione 4. articulo quarto, Guttier. lib.
 quaest. Canonice. cap. 21. numero 52. Les-
 sius libro secundo, cap. 39. dub. 5. nu. 23.
 Fagundez 5. præcept. Eccles. libro secun-
 do, cap. 2. numero quarto, Trullench.
 dub. 10. numero secundo. § Imo de su-
 prædictis bonis patrimonialibus, vel
 alijs, quæ Ecclesiæ non sunt, decimas
 tenentur solvere, etiam si ad titulum
 eorum fuerint ordinati & etiam si
 Ecclesiæ, cui decimæ debentur inter-
 vian,

viant, Tum, quia tale patrimonium titulo seculari adhuc possidetur. Tum etiam, quia Ecclesia non debet defraudari re sibi debita ob susceptionem Ordinum. Sic Barbosa libro tertio, de jure Eccles. cap. 26. §. 3. num. 10. Bonacin. dissertatione ultim. de precept. Eccles. questione ultim. punct. 7. Suarez como primo, de relig. tractatu secundo, libro primo, cap. 17. num. 22. Fagundez & Trullench. loco citato.

Qualiter parochi decimas solvere debent.

61. At parochi minime tenentur de prædijs beneficij, quæ exempta sunt, utpote bona Ecclesiæ, de quibus inquit D. Thom. art. 4. ad 1. prædia vero Ecclesiæ non sunt ad decimas solvendas obligata, etiam si sint intra terminos alterius parochiæ. Ex bonis autem patrimonialibus, quæ titulo seculari possident, vel quæ sibi relinquuntur, non ut parochis, seu ut incorporentur cum bonis beneficij, sed ut personis particularibus, decimas debent Ecclesiæ, in cujus jurisdictione prædialia sita sunt, & cui antea decimas solvant: quia res cum suo onere transit, & pro præsentis est expressus textus in cap. si quis laicus, vel clericus 16. questione 1. cap. Ecclesiæ cum duob. seq. eadem causa, & quest. & hoc etiam si ipse parochus sit illius Ecclesiæ, cui decimæ debentur, si dantur alij clerici inter quos decimæ dividantur: quia ut bene inquit D. Thom. loco citat. Clerici de proprijs prædijs tenentur solvere decimas parochiali Ecclesiæ sicut & alij, etiam si ipsi sint ejusdem Ecclesiæ clerici: quia aliud est habere aliquid ut proprium, aliud ut commune. Et sic quando ipsi decimas illius Ecclesiæ integre non recipiunt, alijs donare debent

partem, quæ illis competit. Barbosa lib. 3. de jure Eccles. cap. 26. §. 2. num. 10. Covarruv. lib. variar. cap. 27. num. 8. Gutierrez. quest. Canon. lib. 1. cap. 27. n. 54. Trullench. lib. 3. cap. 3. dub. 10. num. 4. Fagund. lib. 2. cap. 2. num. 8. Suarez cap. 17. num. 16. Palaus punct. 11. num. 5.

62. Inquires denique, quæ pœnæ sint impostæ non solventibus decimas, aut facientibus eas non solvi, vel eas aliquomodo usurpantibus? Respondetur, quod in cap. si autem. 16. q. 1. sub pœna excommunicationis præcipitur, ut omnes, integras decimas, quibus debentur, solvant, & in Tridentino sess. 25. cap. 12. de reform. dicitur: qui decimas subtrahunt, aut impediunt excommunicentur, neque ab illo crimine nisi prævia restitutione requisita absolvantur. Sed non ob id deneganda est absolutio eis, qui ob paupertatem, solutionem decimarum prætermittunt, si in proposito sunt solvendi, cum poterunt: quia non est credibile Concilium velle denegari Sacramenta ei, qui in culpa non est restituendi. Navarr. cap. 17. n. 59. ad finem. Sanchez in Decalog. lib. 2. cap. 20. n. 19. Henric. lib. 13. cap. 28. num. 1. Bonac. disp. ultim. de 5. Eccles. precept. quest. 5. punct. 7. § Deinde in Clement. Cupientes, de pœnis, ipso jure excommunicantur Religiosi cujuscumque Ordinis, qui in concionibus, & aliis locis aliqua tractant, ex quibus moventur audientes, ut decimas debitas non solvant, quam pœnam ut incurrant eo pravo animo debent illa dicere, & coram iis, qui tenentur, solvere. Et ibi etiam additur excommunicatio adver-

Pœnæ recentur, quas non solventes decimas incurunt.

sus Religiosos, qui scienter pœniten-
 tes non obligaverint decimas solve-
 re, & postea cum possint, non emen-
 daverint: factum, audentque potius
 concionari eos non habere talem
 obligationem: & omnes istas actio-
 nes requirit textus concurrere ad in-
 currendam talem excommunicatio-
 nem, ut notavit Toletus in *explicatione*
hujus Clement. Palaeus punct. 11. n. 2.
 § Et præterea Leo V. in Concilio La-
 teranensi statuit, quod confessarij te-
 neantur hortari, & monere, etiam
 sub onere conscientiarum suarum,
 illos, quorum confessiones audierint,
 cujuscumque fuerint conditionis, ad
 solvendas decimas; illisque eas sol-
 vere recusantibus, absolutionem de-
 negare: & quod super hoc requisiti,
 id populo etiam publicè prædicare,
 & persuadere teneantur: ut habetur
 in supplemento fol. 26. concess. 82. & in
 compend. privileg. verb. decima §. 14. De
 quo Rodriguez tom. 2. quest. 44. art.
 3. Lezana tom. 3. verb. decima num. 12.
 Tamb. tom. 1. disp. 1 §. quest. 18. num. 65.
 Qui advertunt, quod ex concessione
 Eugenij IV. Regulares non tenentur
 onerare conscientiam dicto modo
 confitentibus, nisi quando ab Ordina-
 rariis fuerint super hoc requisiti:
 quod satis rationi, ac consuetudini
 conforme est, inquit Lezana, & ita
 observandum, etiam si dicta conces-
 sio Eugenij IV. fuerit vivæ vocis ora-
 culum.

§. II.

*Qualiter jure communi, Religiosi com-
 muniter viventes, exempti sint à
 solutione decimarum?*

63. **E**Xplicatâ jam obligatione
 omnium fidelium baptiza-
 torum, ad solvendas decimas, vidi-
 mus etiam quod ab hac obligatione
 potuit jure optimo Pontifex ali-
 quos eximere, maxime illos, qui coo-
 peratores sunt ad inserviendum po-
 pulo, in spiritualibus; qualiter Regu-
 lares concionibus, & confessionibus,
 & alijs charitatis operibus, magna
 cum utilitate fidelium insudate nemo
 nisi cæcitiens haud videbit. Quod ip-
 sum attendentes Domini Episcopi Re-
 gularibus bene affecti (pauci sunt, qui
 eorum restringere privilegia, vel eos
 in re tot titulis debita, perturbare non
 attentant) & eorum favori inclinati,
 omnem gratiam, justitiæ lege servata,
 ut par est, omnemque benevolentiam
 ostendunt neglectis impugnatorum
 oppositionibus. Videamus modo,
 quid ex jure communi, & antiquis-
 simo eis competat: ad quod recur-
 rendum est, quando privilegia parti-
 cularia defuerint; & etiam quando
 adsunt, ut magis roborata, & firmata
 permaneant: & postea de privilegiis
 extra corpus juris concessis sermo-
 nem faciemus.

64. Igitur ex jure communi an-
 tiquissimo Monachi, aut Religiosi,
 aut Clerici in communi viventes ex-
 empti erant à decimis solvendis, non
 solum

Merito
 Regularibus ex-
 emptio à
 decimis
 concessa

Jus anti-
 quum
 circa de-
 cimas ab

Inno-
centio
III. tem-
pera-
rum,

solum personalibus, quod constat ex cap. Decimis 16. quast. 1. verum etiam à decimis prædialibus earum operarum, quas ipsi propriis manibus, aut expensis colebant, sive propria forerent tales terræ, sive conductæ, dicto cap. decimas 16. quastione 1. cap. ex multiplici, cap. ex parte 10. de decimis, & tenet Glossa in cap. decimas. & ibi Turrecremata & Rebuffus tractat. de Decimis. quastione 5. numero 7. & 15. Suarez tom. 1. de Relig. tract. 2. capite 18. numero 3. & 5. Fagundez de 5. Eccles. præcept. lib. 2. cap. 3. à num. 7. § Postea Innocentius III. in concil. Lateran. ut habetur in cap. Nuper. de Decim. privilegia dicta concessa Cisterciensibus, Templariis, Hospitalariis, & aliis, limitavit, statuens eos teneri ad solvendas decimas de prædiis, ac terris post dictum Concilium ab eis possidentibus, si novalia non fuerint, sed ex eis antea decimæ solvebantur; sive per colonos, sive propriis manibus, aut sumptibus eas excoluerint. Unde ex vi hujus capituli tenentur Religiosi ex omnibus prædiis, quæ ante dictum Concilium non possidebant, sed post illud acquisierunt, ex quibus aliàs decimas solvebant, eas solvere Ecclesiis, quibus competunt, nisi novo privilegio, consuetudine, compositione, aut præscriptione oppositum possideant. Sic Rebuff. loc. cit. quast. 5. num. 7. & 29. & quast. 14. num. 30. & 42. Suarez num. 5. Fagundez num. 10. Gutierr. lib. 1. quast. canonic. cap. 21. num. 136. Tamburin. tom. 1. disput. 15. quast. 18. num. 1. Palauts tomo 2. tract. 10. disp. unic. punct. 12. num. 2.

65. Itaque jure communi modo Religiosi omnes exempti sunt à solutione decimarum de prædiis novalibus suis, etiam de hortis, quos propriis manibus, aut sumptibus excolunt, & de animalibus, quæ ad eorum sustentationem nutriunt, dicto cap. ex parte. de decimis, & Glossa ibi: verbo, alijs vero monachis. Rebuffus loco citat. quastione 14. numero 43. & 45. Moneca tract. de Decim. capite 4. à num. 56. Tambur. num. 2. Sed ante probationem assertionis sciendum est, per novale prædium illum locum intelligi, qui noviter ad culturam redactus est, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuerit, & de quo ante culturam nihil aut modicum quid decimarum percipiebatur. Cap. Quid per novale, & ibi Glossa, & Doctores omnes de verbor. signific. at quod semel fait novale, semper manet novale quoad decimarum solutionem, cap. ultim. de privil. Duo tamen requiruntur ut de novalibus suis Religiosi solvere decimas non teneantur. Primum, quod novale sit eorum proprium. Secundum, quod propriis manibus, aut sumptibus illud ad culturam reducerint, dicto cap. Ex parte ibi: novalibus suis, quæ propriis manibus, aut sumptibus excolunt. Unde si alij usurpaverint, & novalia ad eos pervenerint, cessat privilegium. Ut Rebuff. loc. citat. numero 46. versu. Unde si quis. Hostien. dict. cap. ex parte num. 2. Et idem est si sint aliena, & ab ipsis Religiosis conductæ; vel si sint propria, & aliis excolenda tradant, vel ad culturam per colonos reducant. Cap. licet. de Decimis, & ibi Glossa.

Quid
per mo-
bilia in-
telliga-
tur?

lil 3

Qno

66. Quo supposito, probatur assertio: quia in dicto capite ex parte hæc tertia concedebantur; quod non solverent decimas de novilibus suis, nec de animalibus, nec de hortis, nec est horum aliquid revocatum per caput *Nuper de decimis*: ergo manet in suo robore tale privilegium, sicut ante Concilium Lateranense erat. Consequentia constat: quia ex alio textu revocata non est concessio, in dicto capite ex parte facta, nisi in dicto cap. *Nuper*. Probatur minor quoad primam partem: quia in capite *Nuper*, ut dicebamus, solum statuitur solvendas esse decimas ex prædijs acquisitis post Concilium, ex quibus antequam ad Regulares pervenirent, decimæ solvebantur: ergo non de novilibus, quæ per ipsos de novo ad culturam reducuntur, ex quibus nunquam Decimæ solvebantur. § Eadem ratio probatur, quoad secundam, & tertiam partem: quia cum dictum caput *Nuper* nihil de gregibus, & animalibus, aut hortis loquatur, reliquit in suo robore dispositionem capituli ex parte de decimis, in quò eximit Pontifex Regulares à solutione decimarum, de animalibus, quæ ipsi suis sumptibus nutriunt, & de fructibus horticulorum suorum. Et sic in leg. Regia 4. titul. 2. part. 1. dicitur: *que todas las Religiones qualesquier que sean no deben pagar diezmos, ni de sus huertas, ni de los ganados que crian.* Rebuffus n. 57. Petrus Greg. *Synagmat. juris part. 1. l. 2. capite 2. 4. numero 7.* Barbosa lib. 3. de jure Eccles. cap. 26. §. 3. num. 46. Moneta de decim. capite 5. num. 17. Tamburin, numero 2. & 3.

67. Et intelligitur de hortis, quos vel suis laboribus, vel suis sumptibus colunt, etiam si olera, quæ superflua, ad sustentationem vendantur, ut in alios usus monasterii pecunia inde deducta, convertatur. Tum: quia in cap. ex parte absolute, & sine ulla distinctione conceditur exemptio decimarum de hortis suis: quod privilegium ut vidimus revocatum non est per caput *Nuper de decimis*, nec ulla modo limitatum. Cur ergo limitandum est ad fructus horticulorum, qui ad sustentationem Religiosorum extrahuntur; & non potius etiam extendendum ad illos, qui venduntur, cum omnes profusus necessitati Religiosorum deserviant, pecunia inde extracta, in usus alios necessarios monasterii conversâ. Tum etiam: quia multa sunt, præter hoc, privilegia concessa Regularibus, in quibus eximuntur à solutione decimarum de hortis, prædijs, arboribus suis, quæ ipsi colunt proprijs laboribus, aut sumptibus; & hoc cum revocatione expressa illius capituli *Nuper*: uti concessere Paulus III. Pius IV. & Gregorius XIII. Societati, & alij Pontifices alijs Religiosis; ut Sixtus IV. Carmelitane in Mari magno illius, de quibus, & alijs agemus §. sequenti, num. 72. ergollet per caput *Nuper* revocatum esset privilegium concessum Regularibus in capite ex parte, quod certe non fuit ut constat, ex vi aliorum, quæ sunt extra corpus juris, exempti sunt à solutione decimarum ex fructibus horticulorum suorum, quod locò citatò dicemus ex communi sententia asserente nedum ex hortis suis; sed etiam ex

Ex fructibus venditis horticulorum, decimas non debent Religiosi.

Præterea de R. f. s. fu. st. da. an.

om.

omnibus prædijs, terris, pratis, montibus, & arboribus, laboribus, vel sumptibus Religioforum excultis, non debere solvere decimas: & pro hac sententia authores varios tam ex Juristis, quam ex Theologis lato calamo adducemus.

68. Sed notandum est primo. Quod privilegia, de quibus loquuti sumus inserta in corpore juris, latissimè interpretanda sunt, propter dicta hoc tract. cap. 1. num. 78. alia vero, de quibus dicemus §. sequenti, quæ sunt extra corpus juris, etiam sunt latè interpretanda, propter ea quæ loco citato numero 85. diximus: non enim dicenda sunt odiosa; cum finis eorum principalis sit favor Religionis in communi. Et licet sint in præjudicium tertij, nihilominus absque injuria illius, & cum summa æquitate à Pontificibus concessa fuerunt, cum non minus laborent Religiosi in spiritualibus populos instruendo, quam parochi; & sic nulla sit parochis injuria, si Religiosi, qui ab eis spiritualia non recipiunt, sed potius abundanter populis conferunt; non conferant illis temporalia. Unde licet hæc privilegia data in favorem Religionis, sint contra jus commune, aut contra jus tertij, ampliari tamen debent: quia summa ratio est, quæ pro Religione facit. Suarez de legib. lib. 8. capite 27. numero 7. Sanchez lib. 8. de matr. disputatio 1. numero 13. Lezana tom. 3. verb. decima, numero 8. §. Esto tamen talia privilegia restringenda forent (quæ non sunt in corpore juris) quia sunt contra jus tertij, qui habet intentionem fundatam in jure communi, & ob id

interpretanda, ita ut lædant minus, quam possint: quod satis probabiliter docent multi, à Sacra Rota non semel fuisse decisum; veluti in illa causa Toletana de decimis; quam decisionem adducit Diana parte 10. in decisionib. Rosa, decis. 7. Et in alia Valentina, quam adducit Tambur. som. 1. disp. 15. quest. 18. num. 38. quod ut probabile tenet ipse Suarez tomo 1. de Relig. tract. 2. lib. 1. cap. 18. & Noster Lezana loco citat. num. 5. Palau punct. 1. numero 4. Semper tamen ut ipse dicunt, ita est hæc restrictio faciendæ, ut verba privilegij in sua proprietate salventur, & semper cum consideratione, quod Religiosi, quibus conceduntur, sunt optime meriti de Ecclesia sancta, & ut diximus cooperatores ministrorum Ecclesiæ in administratione spiritualium.

69. Notandum est secundo, quod privilegia concedentia exemptiones à decimis, quæ non sunt inserta in corpore juris, ut possint prodesse, debent esse cum expressa derogatione illius cap. Nuper. aliter contra illud non prævalebunt: quia est dispositio Concilij Generalis Lateranensis: & sic censetur habere clausulam derogatoriam ad futuras dispositiones. Unde ut vim habeant privilegia post illud contra illud concessa, necessaria erit expressa illius derogatio, uti diximus cap. precedent. num. 40. & tenent Tambur. num. 39. Campanil. in divers. juris canonic. Rubrica 12. cap. 13. n. 154. Rota decis. 152. & sequentib. part. divers. Alias Rotales decisiones refert Barbof. lib. 3. de jure Eccl. c. 26 §. 3. n. 37. 38. & 41. Hieronym. Garcia in Politic.

regul.

regul. tom. 1. tractat. 8. difficul. 3. dub. 3. punct. 4. num. 6. Sufficit autem pro derogatione dicti capituli *Nuper*, quod in clausulis privilegij concessi, fiat mentio Conciliorum Generalium, absque eo, quod requiratur expressa, & individua mentio dicti capituli *Nuper*, aut Concilij Lateranensis. Tamburin. num. 40. Quod enim in derogatione Concilij Generalis fiat ejus individua mentio, est singulare in Tridentino, propter ea, quæ diximus loco citat. num. 41. quamvis etiam adhuc de illo non requiri specificam mentionem quamplures sentiant.

Privilegium communicationis, an profit pro decimis non solvendis?

70. Sed rogabis forte an quando uni Religioni datur privilegium communicationis in privilegijs alterius, inter quæ unum est exemptio à solutione decimarum, ex vi illius possit Religio communicans, eximi à solutione decimarum, ac si ipsi in specie privilegium talis exemptionis concessum fuisset? Sunt plura talia privilegia §. sequenti adducenda, aliqua magis ampla, alia magis restricta; hæc concessa uni Religioni, illa alteri; aliqua cum expressa derogatione capituli *Nuper*, alia sine tali derogatione expressa. Forte aliqua Religio erit, cui cum tanta amplitudine non fuit concessum privilegium exemptionis à decimis, ac concessum est, verbi gratia, Religioni Dominicanæ, Carmelitanæ, Societatis, aut D. Hieronymi, & tamen illa Religio habebit privilegium communicationis cum omnibus alijs, in omnibus, & singulis privilegijs illis concessis, & concedendis. Queritur ergo, an ex vi hujus privilegij communicationis, profit

Religioni communicanti in aliarum privilegijs exemptionis à decimis privilegium, ac si illi in specie concessum esset? § Negat prima sententia, nisi in tali privilegio communicationis fiat expressa mentio hujus privilegij exemptionis. Tum; quia in generali concessione non veniunt ea, quæ non solent nisi difficulter concedi: sed exemptio à decimis non solet concedi nisi magna cum difficultate, & cum cognitione causa: ergo in concessione generali communicationis, tale privilegium exemptionis non conceditur. Tum etiam: quia privilegia exemptionis amplianda non sunt, sed restringenda, ut minus lædant quam possunt, eo quod sint contra jus tertij, & sic odiosa: ergo non debet fieri in eis extensio de una, ad alteram Religionem: & ita multoties decidisse Sacram Rotam testantur, qui hanc sententiam sequuntur: & sunt Tambur. tom. 1. disputat. 15. quest. 18. num. 34. Barbosa de jure Eccles. lib. 3. cap. 26. §. 3. num. 41. & in cap. *Nuper. de decim. num. 4.* Diana 10. part. tract. 12. & 2. Miscell. resolut. 49. Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 3. dub. 11. num. 4. Felin. in cap. *sedes de rescriptis num. 3.*

71. Sed affirmativam amplectimur sententiam, quam tenent Raphaël à Torre. 2. 2. questione 87. disputat. 1. num. 5. Joannes à Cruce in Epitom. de Privileg. lib. 2. cap. 9. dub. 4. per totum. N. Antonius à Spiritu sancto in direct. Regul. tract. 2. disputat. 3. sect. 6. num. 169. Philippus à Cruce de decim. §. 2. num. 8. Hieronym. Garcia tract. 8. difficul. 3. dub. 3. punct. 4. num. 5. N. Lezana munit

tom. 3. verb. decima num. 8. Ubi optime rem declarat, & objectiones in contrarium dissolvit his verbis: (Sed quia hic communiter afferri solet communicatio privilegiorum aliarum Religionum, ita ut in hac materia, sicut in aliis diservire dicatur communicatio privilegiorum, quam aliqua Religio habent; observandum, Sacram Romam in causa Valentina anno 1603. decidisse privilegium eximens à solutione decimarum, non comprehendi sub generali communicatione unius religionis, in privilegijs aliarum: nisi expresse fiat mentio talis privilegij, etiamsi inter privilegia communicata adsit aliquod, quod non contineat aliud, quam exemptionem à solutione decimarum. Cujus decisionis duplex assignatur ratio, &c. Prosequitur statim. Sed quamvis multum deferendum sit hujusmodi S. Romæ decisionibus, eo quod à viris sapientissimis, & magna adhibita diligentia factæ sunt; nihilominus rationes adductæ non videntur valde efficaces. Non quidem prima: quia hujusmodi exemptionis privilegium non raro, sed sæpius, nec magna cum difficultate à sede Apostolica concedi solet Religionibus, ut patebit intuenti privilegia supra relata (& per nos, infra referenda.) Nec secunda: nam doctrina illa intelligi debet, quando recta ratio non dicat contrarium, ut quando agitur de causa pia, & Religiosa; maxime concernente utilitatem totius Religionis, aut monasterij, ut in præfenti. Tunc enim privilegia quamvis contra jus commune

sint, & in præjudicium tertij, ampliari debent. Quia ut bene jurisconsultus in *l. sunt persone ff. de Relig. sumpt. funeral.* Summa ratio est, quæ pro Religiosis facit, Suarez de leg. lib. 8. c. 27. num. 7. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 1. num. 13. Quare (sub aliorum censura) non video rationem sufficientem, quare in aliis materijs subsistat communicatio privilegiorum, quam Religiones habent, non vero in ista.) Hactenus sapientissimus Carmelita.

S. III.

De Privilegijs concessis Religionibus extra corpus juris circa exemptionem à solutione decimarum.

72. Virtute suorum privilegiorum nunc de facto exempti sunt Religiosi, non solum à decimis personalibus solvendis sed, etiam à solvendis prædialibus, ac terrarum suarum, quas proprijs manibus aut sumptibus excolunt, & à solvendis decimis ex Provenibus, & fœtibus pecorum suorum. De hoc ultimo jam diximus num. 68. etiam ex jure communi esse exemptos ab his solvendis, sicut & à solvendis decimis de fructibus hortorum suorum. Quoad decimas prædiales probatur: quia omnes fere Religiones hujusmodi privilegia à Pontificibus obtinuerunt, ut referunt Miranda in *manual. tom. 2. qu. 49. art. 12.* Tamb. de jure Abbat. tom. 1. disp. 15. quest. 18. à n. 8. Lezana verb. decima. n. 2. Rodr. in coll. Bull. bull. 5. Martini V. Jo. à Cruce

Privilegia Regularium pro non solvendis decimis recentur.

Kkk supra

Qui
contra
nicam
cum
in pri
legij
etiam
isto
empio
nis co
a man

Supra l. 2. c. 9. dub. 4. Raphael à Torre 2. 2. quest. 87. disp. 1. num. 5. pagin. 575. Barbofa de jure Eccles. lib. 3. cap. 26. §. 2. à num. 21. & in cap. ex parte num. 3. de decim. ubi ait, sic decisum fuisse à Sacra Rota 18. Dec. anno 1615. & tenent communiter Doctores. Et merito: quia sic concessit Eugenius IV. Augustinianis, quod postea confirmavit Sixtus IV. in eorum Mari magno §. 12. num. 29. Clemens VII. Monachis S. Benedicti Vallisoleranis, & Sixtus IV. Cisterciensibus, & idem Sixtus IV. Prædicatoribus, Minoribus, Carmelitis; Martinus V. Carthusianis, anno 1420. Gregorius XI. Mercenariis an. 1373. quod etiam Urbanus VIII. ann. 1634. Trinitarijs Excalceatis, & alijalijs concessere, ut potest videri apud citatos. Sed pro nobis Carmelitis extat notabile privilegium Sixti IV. confirmatis in Mari magno Ordinis, quod Innocentius IV. Clemens IV. Innocentius VI. & Alexander IV. antea concesserant, quod etiam ipse Sixtus IV. ampliavit, ut explicat Lezana tom. 2. cap. 1. nu. 32. & tom. 3. verb. decima num. 4.

Nec de futuris prædijs Religio- si solvere decimas tenentur

73. Sed difficultas prima est, an ex vi dictorum, & aliorum privilegiorum, nunc de facto Religiosi non solum sint exempti à solutione decimarum de prædijs, quæ ante Concilium Lateranense possidebant; sed etiam de prædijs, tertis, arboribus in futurum possidendis ab Eis? § Responderetur affirmative: & hoc non solum de novalibus intelligendum est, sed etiam de alijs ex prædijs, quæ proprijs laboribus, aut sumptibus excolunt, etiam si antea ex eis decimæ sol-

ventur: hæc est fere communis sententia, & probatur primo. Quia prædicta privilegia aliquid de novo concedunt, quod non erat ex jure communi concessum: quia si nihil aliud concederent, quam id, quod ex jure communi habebant Religiosi, frustanea essent, & nihil operarentur: sed ex jure communi habent Religiosi Privilegium non solvendi decimas ex novalibus, ut diximus, nec ex prædijs ante Concilium Lateranense possessis, quia cap. Nuper de his non loquitur; sed de possidendis post illud: ergo ut Privilegia Religionum (quæ fere omnia sunt revocatoria dicti cap. Nuper) aliquid operentur, dicendum est extendi ad prædia in futurum possidenda, de quibus antea decimæ parochis solvebantur. § Secundo: quia plura ex illis expresse loquuntur de prædijs possessis, & in posterum possidendis, etiam si ex eis antea solverentur decimæ; tale concessit Sixtus IV. in bulla, dum attenda, quæ est mare magnum Religionis Nostræ & Joannes XXII. in bulla 4. pro Præmonstratensibus, & Paulus III. & Gregorius XIII. pro Societate cum derogatione capituli Nuper, & multoties decisum fuisse à Sacra Rota testatur Lezana tom. 5. in Mari magno Prædicatorum §. 26. nu. 7. Et Sacram Congregationem Cardinalium sic declarasse testatur Bellarminus ad c. 12. sess. 25. Tridentini. Quare declarationes Sacræ Congreg. huic Doctrinæ contrariæ, quas affert Barbofa in Collect. bullar. verb. decima, intelligendæ sunt de Regularibus, non habentibus specialia privilegia, ut explicans

placant auctores infra citandi. § Tercio: quia licet in privilegijs hoc non diceretur expresse, sufficit, quod late, & sine ulla exceptione concedant Regularibus exemptionem à solvendis decimis ex prædijs suis, ut intelligatur tam de prædijs illius temporis, quam de futuris, ut expresse dicitur in 6. Quia circa de privil. in 6. Ubi interrogatus Pontifex, an privilegium monachis concessum de reinendis decimis, extendatur ad possessiones acquirendas? Respondit affirmando: quia, (inquit) indiffinitè concedendo, subintellexisse videtur non solum decimas illius temporis, sed etiam futuri. Sic Bertrandus volum. 6. consil. 15. à n. 5. Palau tom. 2. tract. 10. disp. unica punct. 12. n. 6. Suar. tom. 2. de Relig. lib. 1. cap. 19. n. 7. Joan. à Cruce in Epitom. status Relig. lib. 2. cap. 9. dub. 4. conclus. 2. Filnet. tract. 28. cap. 8. qu. 11. n. 184. Ant. à Spiritu S. tract. 2. disp. 3. sect. 6. n. 160. Lezana 10. 3. verb. decima n. 11. Diana 10. part. tr. 12. & 2. Miscell. resol. 52. Leander à Sanctissimo Sacramento in 5. Ecclesia precepto tract. 6. disp. 6. quest. 48.

Quod 74. Secunda difficultas est, an de Religiosi prædijs, terris, agris, aut possessionibus, quas alijs colendas tradunt, vel per arendatarios, aut colonos excolunt, religiosi, ipsi vel prædiorum coloni teneantur decimas parochis tribuere? § Affirmat teneri prima sententia: quia privilegium de non solvendis decimis, est personale datum Religiosis, non reale adhærens terris; alias si possessionibus adhæreret, cum Regulares eas vendunt alijs, cum dicto privilegio transirent ad emptores, quod apud omnes est fal-

sum: ergo sicut quia privilegium est personale, non transit ad emptorem agrorum; ita neque ad arendatarium, aut colonum: & sic isti ex terris, quas excolunt, solvere decimas tenentur: quod multoties decisum esse à S. Rota testantur Trullench. lib. 3. Decal. capite 3. dub. 11. n. 3. Barbol. de jure Eccles. lib. 3. cap. 26. §. 3. n. 40. qui pro se adducit Suarez De relig. tom. 1. tract. 2. cap. 19. n. 3. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 27. quest. 7. Tamb. tom. 1. disp. 15. quest. 18. n. 5. Sed certe hi auctores, & decisiones Sacræ Rotæ non loquuntur de privilegijs extra jus Commune concessis Regularibus, & in corpore juris non insertis; sed de solis privilegijs in corpore juris insertis: & sic stando in terminis juris communis in cap. ex parte de decimis, fatemur colonos non eximi ab obligatione solvendi decimas, sed cum illa agros conducere, aut locatò, vel in emphyteusim recipere: quia dictum privilegium solum eximit agros, quos Religiosi proprijs manibus, aut expensis colunt. Cæterum ab hac obligatione eximuntur per alia privilegia in corpore Juris non inserta.

75. Dicendum itaque est, neque Religiosos de prædijs, aut terris, quas alijs colendas tradunt; neque colonos, arrendatarios, vel illas colentes teneri parochis solvere decimas, de fructibus ex talibus prædijs perceptis; sed Colonos teneri ad eas solvendas Religiosis ex eorum terris conductis, quandiu sunt sub eorum dominio; nisi eas conducendo pretium augeant, ut absque onere solutionis decimarum illas recipiant,

Kkk 2. quod

quod est jam decimas virtualiter solvere. Probatur assertio: quia privilegium reale eximit à debito decimarum illorum prædiorum, quæ per alios coluntur, ut docet Glossa in *Clementin.* 2. de decimis, versu, *excolendas*, & ibi communiter Doctores: sed privilegium exemptionis à decimis solvendis, concessum Regularibus est reale afficiens ipsa prædia, & possessiones, & sic transit cum tali privilegio ad colonos, & arrendatarios: ergo, &c. Probatur minor: nam vel privilegia dicunt: *eximimus talem Religionem*, & illius prædia, possessiones (ut sunt plura, quæ infra dabimus) & sic planum est nedum personas, sed ipsas res, & prædia privilegiata manere: vel solum dicunt: *eximimus Religionem à solvendis decimis prædiorum suorum*; & tunc adhuc esset reale privilegium; quia si tunc deberent solvere coloni decimas, verè ipsi Religiosi solverent, & non esset exempta Religio: quia hoc ipso coloni detraherent de pretio locationis, & minorem redderent pensionem Religiosis, quam solverent, si decimas dare non deberent; & sic illa decima à colonis soluta, esset virtualiter à Religiosis exhibita: ergo ut verificetur Religiosos exemptos esse à solutione decimarum, exempta debent esse prædia, quamdiu sunt sub dominio Regularium, etiam si per alios colantur: & solum desinent esse privilegiata talia prædia, hoc ipso quod alienentur, & transeant ad aliorum dominium per venditionem, aut donationem; quia tunc exempta non sunt à solutione decimarum: Proinde Religiosi non tenentur dare decimas et-

iam de terris aliis ad colendum traditis: Imò ipsi possunt percipere decimas, quas coloni tenentur Ecclesiæ solvere.

76. Totum hoc concessit Bonifac. VIII. Bulla 10. Cisterciensibus. Joan. XXII. Carthusianis, cum revocatione *cap. Nuper*. Sixtus IV. Carmelitæ. Clem. VIII. Militiæ S. Jacobi, & Bonifacius VIII. præcepit Prælati Ecclesiæ, ut haberetur in *compend. Mendicant. titul. decima §. 17.* ut cum censuris inhibeant suis subditis, ne à fratribus Hospitalis S. Joannis decimas exigere de illorum terris præsumant, quas suis sumptibus, vel per suos arrendatarios, vel cultores ad tempus, & non in perpetuum excoli faciant. Ac denique Paulus III. anno 1555. & sui Pontificatus anno 1. concessit Ordini S. Hieronymi id ipsum, & Greg. XIV. & Innoc. IX. Conventui del Escorial, cum revocatione *cap. nuper*. Quod Clem. VIII. an. 1601. ampliavit pro toto Ordine, ut refert Hieron. Garcia *tom. 1. tract. 8. difficult. 3. dub. 2. punct. 4. n. 10.* Unde Villalob. *tom. 2. tract. 33. difficult. 4. num. 5.* sic dicit: (y concluye el P. Miranda, que comunmente hablando, todos los Religiosos el dia de oy tienen privilegios para no pagar diezmos. Y no obsta contra esto una declaracion de Cardenales, que trahе Marzilla; porque esa se ha de entender de derecho comun. De suerte que ni los Religiosos, ni los que arriendan sus campos estan obligados à pagar los diezmos al parrocho. Y dice Henriquez que asi se juzgo el anno de 83. en Salamanca: y tambien se juzgo en Baeza, y en Mur-

Privilegia dictam doctrinam confirmantia referuntur.

Murcia. Y da la razon diciendo: que este privilegio de los diezmos no es personal, sino real, y asi passa con la misma cosa.) Idem, & eisdem ferè verbis testantur duo alij, qui in lingua Hispana scripserunt. Joannes à Cruce de privileg. lib. 2. cap. 9. dub. 4. conclus. 4. Philippus à Cruce tract. de decim. §. 2. num. 9. Idem tenet Glossa in Clement. Religiosi, de decimis, verb. excolendas. Abbas in cap. ex parte de decim. num. 5. Fagundes quest. Regul. tom. 2. quest. 44. art. 4. Raphael à Torre 2. qu. 87. disp. 6. fol. 580. Castro Palao tom. 2. tract. 10. disp. unic. punct. 12. num. 10. Antonius à Spiritu sancto tract. 2. disput. 3. sect. 6. num. 161. & 163. Diana part. 10. tract. 12. & 2. miscell. resolut. 51. Pellizzar. tom. 2. tract. 8. cap. 7. sect. 5. num. 176. Peyrin. tom. 1. privileg. Minim. constit. 2. Julij II. nu. 132. Henric. lib. 7. de indulg. c. 27. Tamb. tom. 1. disp. 15. q. 18. n. 31. Garcia, Villalobos loci citatis.

77. Tertia difficultas est, an hujusmodi privilegia de non solvendis decimis extendantur ad prædia conducta, locata, vel in emphyteusim accepta ab ipsis Religiosis, quæ ipsi propriis manibus, aut sumptibus colunt, licet aliena sint, & à Monasteriis conducta? Negat satis probabiliter prima sententia: nam privilegia supradicta solum concedunt Regularibus ut decimas solvere non teneantur de suis agris, vel de propriis prædiis: sua autem non sunt, aut propria, prædia conductiva, aut locata, aut emphyteutica; sicut domus à me locatò accepta non est mea, etiam si in illa habitem; ergo, & ita declaratur ab

Alexandro III. in cap. dilectio, de decimis, & sumitur ex cap. ex parte eodem tit. ergo licet hæc prædia locata, aut conducta propriis laboribus, aut sumptibus colant, decimas ex eis Ecclesiæ solvere tenentur: alias tot prædia alicujus territorij locari possent, ut omnino Parochiæ decimis sibi debitis defraudarentur. Ita Rebuff. de decimis, quest. 14. nu. 52. Suarez tom. 1. de Relig. lib. 5. cap. 19. nu. 8. Falluiccius tract. 27. cap. 8. quest. 11. n. 184. Palao tractatu 10. disput. unic. punct. 12. num. 8. Barbosa de jure Ecclesiast. cap. 26. §. 3. n. 20. & in cap. Dilecti, de decim. Pelizzar. tom. 2. tract. 8. cap. 7. sect. 5. n. 175. §. Sed probabilius dicendum est, quod licet privilegia in corpore juris inserta non extendantur ad prædia conductiva, vel locata, aut in emphyteusim accepta (quod sanè probant, & non amplius fundamenta contraria) alia tamen extra Corpus juris concessa ad illa extenduntur. Accipe privilegium Martini V. quod adducit Garcia loco supra citato n. 12. ubi sic dicit: De quibuscumque possessionibus, & prædiis, quæ in presentiarum possidetis, & in futurum præstante Deo justis titulis poteritis adipisci, etiam si ea ab alijs conductiva; dum tamen illa vestris manibus, vel sumptibus excultu, seu pro sustentatione vestra exculti faciat, decimas quibusvis Ecclesiis, locis, aut personis solvere minime teneamini. Idem concessit fratribus de Guadalupe Gregor. XI. & Paulus III. anno. 1535. ut habetur in compend. D. Hieronym. titul. decimarum exemption. §. 12. & 15. & 16. Alia privilegia ab Authoribus hujus sententiae

Privilegia supradicta ad prædia conductiva, & locata à religiosis extenduntur.

tiæ accipere potes, qui sunt: Fagundes de 5. Eccles. precept. lib. 2. c. 4. num. 1. Antonius à Spiritu sancto *suprà* n. 162. Garcia num. 12. Peyrin. constitut. 2. Julij II. §. 3. n. 133. Leander à Sanctissimo Sacramento de precept. Eccles. tract. 6. disput. 6. quest. 35. & 49. Azor. tom. 1. lib. 7. quest. 6. §. 3. Joannes à Cruce in epitom. status Relig. lib. 2. cap. 9. dub. 4. conclus. 2. Et quando privilegium dicit, non solvant ex prædijs, quæ habent, ad emptitia, & conductitia etiam extendi docent: Raphael à Torre 2. 2. tom. 1. quest. 87. disp. 7. Diana 10. part. tract. 12. & in miscel. resol. 50.

Moniales exemptuntur à solutione decimarum.

78. Quarta difficultas est, qui Regulares dictis privilegiis exemptionis à decimis fruuntur? Respondetur, quod fruuntur eis in præsentiarum omnes exempti, etiam Moniales cujuscumque Ordinis; Tum, ob communicationem privilegiorum, quam *suprà* cap. 1. num. 92, diximus eas habere, quam prodesse in hoc casu num. 73. statuimus; Tum etiam quia sic concessit Monialibus S. Clarae Bonifacius VIII. Bulla 3. & Leo X. Bulla 23. & Clemens VIII. Paulus III. & Sixtus IV. ut refert Rodriguez tom. 2. q. 44. art. 5. & tom. 3. quest. 34. art. 15. & Pius IV. à solutione decimarum Moniales cujuscumque Ordinis exempti, ut inquit Sorbus in compend. verb. decima: & ferè omnes Ordines habere similia privilegia, testatur Lezana tom. 5. in Mari magno Augustin. §. 73. num. 29. & in Mari magno Minorum, num. 107. refert quandam decisionem Rotæ in Monialium favorem, in qua decidi-

tur, decimas, quas coloni tenebantur solvere Parocho, teneri solvere Monialibus. Unde præter citatos tenent hoc ipsum Portel. in dubijs Regul. verb. decima, num. 3. Cruz lib. 2. c. 9. dub. 4. conclus. 5. Antonius à Spiritu sancto num. 164. Villalob. tract. 33. difficult. 4. num. 5. à Torre 2. 2. quest. 88. in princip. Barbof. lib. 3. de jure Ecclesiast. cap. 26. §. 3. num. 36. & in cap. ex parte 1. sub numero quinto, ubi plures decisiones Rotæ circa hoc adducit.

79. Equites verò Ordinum Militarium, quos verò Religiosos diximus esse tract. 15. c. 1. n. 4. nimirum illi, qui absolutam vovent castitatem, ut sunt D. Joannis, omnibus Religiosorum privilegijs hæctenus recensitis fruuntur, ut est commune apud omnes. Illi vero, qui uxores ducere possunt, de quibus loco citato ex D. Thoma, & alijs probavimus non esse veros Religiosos, fruuntur privilegio exemptionis à decimis de prædijs, ac bonis suarum Commendararum, quæ sunt bona Religionis, quæ ipsi donare, legare, aut alio quovis modo alienare non possunt. Ita eis concessit Martinus V. in Bulla Militantis Ecclesia. Greg. XIII. anno 1578. in Bulla Ex Apostolica. Honor. III. Sixtus IV. & Leo X. ut testatur Tambur. tom. 2. disput. 24. quest. 5. num. 79. quæ non sunt revocata per cap. nuper: cum post illud plura prodierint, & praxis, ac consuetudo illud confirmet. At de bonis patrimonialibus, vel alio modo ipsis privativè competentibus, sive sint Equites Caltravæ, Alcantaræ, & Jacobi, sive quicumque alij, decimas tenentur sol-

vere Ecclesiæ, cui competunt. Tum, quia privilegia solum loquuntur de bonis Religionis. Tum, quia consuetudine sic jam habetur, à qua minime recedendum est. Et sic Diana 10. part. inter decisiones Rotæ, (quas in fine adducit) *decis. 7.* refert sic decisum fuisse à S. Rota in causa Tolotana decimarum 21. Junij 1649. ubi per sacram Rotam judicatum fuit quendam Equitem de Calatrava teneri solvere decimas de patrimonialibus propter possessionem, & consuetudinem continuam, & nunquam interruptam, quam Curati habent accipiendi decimas à talibus Militibus, qui non probarunt sufficenter hujusmodi consuetudinem interruptam fuisse. Sic Britus de Locato 1. part. cap. 2. n. 23. Llamas 3. part. §. 25. Themudus 1. part. *decis. 2. num. 63. & 3. part. decis. 260.* quos refert, & sequitur N. Antonius à Spiritu sancto tract. 2. *disputatione quarta, sect. 1. num. 175. & num. 180.*

Modi, quibus supradicta privilegia amittuntur, recensentur.

80 Ultima difficultas est, quomodo amittantur supradicta privilegia exemptionis à decimis? § Respondeatur primo, amitti per compositionem, aut conventionem, quæ conventio, & compositio consulti- tur, & approbatur in *cap. suggestum, cap. dilecti de decimis.* § Secundo per non usum, aut usum contrarium modo, & tempore, quo diximus *cap. 2. punct. 2.* deperdi, aut amitti per non usum privilegia. Sed notandum est hujusmodi privilegia non deperdi alicui Monasterio, etiam per non usum illorum in ipso; si in aliis Mo-

nasteriis ejusdem Ordinis, cui illa concessa sunt, fuerint in usu: nam per usum aliorum Monasteriorum, jus illius Monasterij præservatum censetur. Sic Lezana tom. 3. *verb. decime, num. 9.* Tambur. *de jure Abbat. tom. 1. disp. 15. quest. 18. n. 37.* ex varijs Rotæ decisionibus, & Panormitano, § Tercio si talia privilegia incipiant esse enormiter nociva Ecclesiæ, taliter, quod pro Ministris Ecclesiæ congrua non maneret sustentatio: quia ista ex jure Divino debetur; nec Pontifex privilegium potest concedere in præjudicium ejus *cap. Quid personale, de verb. signif. cap. dilecti, de decimis,* & ibi Glossa *verb. enormiter,* & omnes. Cæterum in dicto casu, quo privilegium cedat in enormem læsionem Ecclesiæ, non amittunt illud Religiosi ipso facto, nisi enormitas læsionis sit clara, & evidens: si vero non est clara, sed dubia recurrendum est ad Pontificem tanquam ad privilegii Authorem, ut declaret an privilegium enormiter lædat, vel non: nisi ad evitandas lites religiosi componantur cum parte læsa, quod melius erit. Barbof. *lib. 3. cap. 26. §. 3. num. 45.* Suarez *tomo primo, de Relig. tractatu secundo, libro primo, cap. 20. numero secundo, Filiucci tract. 27. cap. 8. q. 10. n. 185.* Palaus *suprà punct. 13. num. 2.*

PUNC.